

Hétfői

FRISS UJSÁG

Független politikai, közgazdasági és társadalmi hetilap

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Nic. Filipescu (v. Arany J. u.) 3.Felelősszerkesztő és Kiadó:
Joláthy B. ZoltánElőfizetési árak:
Romániában egy évre 200 Lei
Csehszlovákiában egy évre 90 cK.

Uj remények

dagasztják keblünket. A kormány a közelmúltban kisebbségi bizottságot alakított, amelyben miniszterek is ülnek. Ez a bizottság tárgyalásra tűzte a kisebbség panaszait. Az eredményről tehát még korai beszélni. De azzal a ténnyel, hogy a kormány megalakította kisebbségi bizottságát, már is két eddig hirdetett pontot cáfolt meg. Először azt, hogy Romániában nincsen kisebbségi kérdés, másodsor, hogy a kisebbségeknek nincsenek reparálásra való sérelmeik, mert akkor nem foglalkozna azzal. Nem vagyunk túlzó optimisták s nem reméljük az összes sérelmek orvoslását. Ahhoz még hosszú — igen hosszú kálváriautat kell megjárunk. De maga a bizottság megalakulásának ténye reményekre jogosít, hogy valamelyes javulás fog következni. Hiszen annyi félreismerés, annyi meggyanúsítás keserves kálváriáját jártuk már végig, hogy még ha akadna rosszakarónk, annak is be kell látnia, hogy megbűnhődte már e nép a mulat s jövődőt!... Legfőbb ideje, hogy egy konszolidált ország kötelességtudó állampolgáraiként munkálkodván, felderüljön számunkra a megértés ideje, a balsors szomorú csapásai után. Mi ezt várjuk, reméljük a kisebbségi bizottság érdemes munkájától. Ne azt keressék ellenünk folyton, ami elválaszt egymástól bennünket, hanem járjunk mindannyian azon az uton, amely összeköt bennünket s ha legtermészetesebb és legelemibb emberi jogainkért küzdünk, ne vágják minduntalan szemünkbe az irredentizmus indokolatlan vádját. S ha a megértés utjait keressük, ne állják el utunkat furkós botokkal a sovínizmus konjunktura lovagjai, hanem nyújtásnak felénk becsületes szándékainkhoz méltó baráti jobbot s akkor el fog jönni mindannyiunk számára a jó kedv és bőség országa, melynek minden lakójára egyaránt sugárzik le a mindenható Isten áldása!...

Segítségért kiált az ország minden sajtója, hogy a hatóságok védjék meg a közönséget az iparengedéllyel működő, szélhámos biztosító társaságoktól

Európa, Concordia, Danubia, America stb. stb.—

(Szatmár, 1928 június 7) A fővárosi és az erdélyi sajtóban néhány hét óta hatalmas kampány indult egyes, úgynevezett „reciproc“ magyarul kölcsönösnek mondott biztosító társaságok ellen, amelyek a valóságban nem csinálnak egyebet, mint kiszélhámoskodják a közönség zsebéből a garasokat s amelyek ellen a hatóságoknak a legerélyesebb intézkedéseit követeli úgy a román, mint a kisebbségi sajtó. Ezeknek a társaságoknak az egész ország területén fiókjaik vannak s egy részük már befészkelte magát Szatmárra is. A Nagyváradon megjelenő „Frontiera de Vest“ például így ír ezekről az obskúrrus biztosító társaságokról: Ezer és ezer embert loptak már meg ezek a társaságok a remény varázsával. Állandóan azzal szédítik el a hiszékeny embereket, hogy ha ad 2000 leit, akkor már nem fizet többet, csak még néhány 100-leit s kap az illető 100.000-leit. A társadalomnak ezek a kigyói és brigantjai ezzel a közönséges trükkel fosztják ki a szegény hiszékeny embereket. Csinálnak halálzási, házassági biztosításokat, amelyek nem egyebek, mint nagystílusú szélhámosságok, iparengedéllyel, spanyolfallal. Egyes városokban már kiderültek ezek az üzelmek, ahol már egyes társaságok vezetői az ügyvédségek kezeiben vannak. — A „Frontiera de Vest“ felhívja végül a hatóságok figyelmét, mint írja — ezekre a közönséges gonosztevőkre s a közönséget pedig figyelmezteti, hogy ne higgyen ezeknek a szélhámosoknak s ne üljenek fel szédítő hazugságaiknak.

A mi szűkebb patriánkunk, Szatmárnak is jutott ezekből a „Frontiera de Vest“ által említett biztosító társaságokból. Tud-

tunkkal azok közül, amelyeket ez a román nyelvű nagyváradi lap társunk említ, nálunk az Európának, Concordiának, Danubiának, Amerikának már szintén vannak ügynökei, akik a központjuktól kapott receptint ugyancsak igyekeznek megdolgozni az embereket. A „Hétfői Friss Ujság“ pár héttel ezelőtt már foglalkozott egy nagyvadászokkal ezeknek a hozományt biztosító társaságoknak ügyével s ugyancsak figyelmeztetők a közönséget, nehogy becsússzanak ezeknek a minden hájjal kifizető ügynökök szédítő ígéreteinek. Mert ebben a tekintetben mi, szatmáriak igazán nem panaszkodhatunk, hogy ezen a téren nem tartunk lépést az ország többi városai-
val. Szatmárnak is megvannak a maga ingyen élő, szélhámosai, akik a háború alatt elszoktak a produktív munkától s az a felfogásuk, hogy minél kevesebb munkával a lehető legkényelmesebben éljenek. Erre pedig a legalkalmasabb terep a biztosítás, hogy az újabban divatba jött, — sorsjegyekkel való házalásról ezúttal ne is beszéljünk. — A jelenleg Szatmáron megjelenő lap társunk, a „Haladás“ egyik nem rég mult számában szintén igen e-
rélyes hangon kérte a hatóságok intervencióját a közönség ezen parazitái ellen s az ügyvédséghez kiabált segítségért, mert, mint írja — már megfulladunk az álbiztosítások pocsolja szagu levegőjében!...

Uglálszik a szatmári közönség azonban mégis kitalálta már a módját annak, hogy hogyan védekezzen ezen minden oldalról károsnak degradált biztosítók ellen és saját erejük-
ből meg alakították „Securitas“ név alatt a saját önszegélyező egyesületüket, amelynek minisz-

terileg jóváhagyott alapszabályai vannak s amelynek ügymenetét városunkban jól ismert megbízható és tekintélyes vagyonnal bíró polgárok garantálják. A magunk részéről ezt a társadalmi megmozdulást csak helyeselni tudjuk, mert ebbe az egyesületbe való beiratkozás által a polgárok önmaguk gondoskodnak magukról és hátrahagyott családjaikat pedig sok gondoktól mentesítik s ami a legfőbb — nem kell attól tartaniok, hogy valami szélhámos társaság karjaiba kerültek. Különös gonddal hívjuk fel tehát erre az egyesületre a város minden rendű és rangú polgárának figyelmét s ha már biztosítani akarja önmagát és családját, akkor csakis a városunk polgáraitól alakult egyesület által nyújtotta biztosítást vegye igénybe s ne hallgasson egyik széllel-bélt ügynöknek sem a mézes-mázos ígéreteire. Tudtunkkal Vuja János fűszerkeskedő, vagy Mertz József di-
vatáru kereskedő a legnagyobb készséggel nyújt közelebbi tájékoztatást ebbe az egyesületbe való belépés körülményeiről.

Hatóságaink figyelmét pedig mi is ismételtelen felhívjuk az erdélyi s a fővárosi lapokban is kéteseknek minősített biztosító társaságok, — Szatmáron is gomba módra felszaporodott fiókjaira.

650 lej, új ftnom
gyermekkecsi
Hermannál

Halmes fogászati műterem
Satu-Mare,
Verbőczy ucca 11. (Kath.)
Legényegylettel szemben)
Készít: műfogakat, arany fogkoronákat és fogtöméseket.

A legszebb cipő festés
KLANICÁNÁL

Nem reklám!!

Spitz Béla

oég, üzlet átépítés miatt, az összes raktáron lévő árukat
bámulatos-olesón árusítja ki.

Nem reklám!!

Nem bánja meg soha,

Drákói szigorral indulnak meg az adóvégre-hajtások

(Szatmár, 1928 június 9) A napokban rendelet jött a pénzügyminisztériumtól, melyben arra utasítja az itteni pénzügyi hatóságot, hogy felfokozott buzgalommal hajtsák be a közadókát. Különösen szigorú elbírálás és behajtás tárgyát fogják képezni az 1927 évről és még régebből fennálló hátralékok, azután sorrendben az ez év első negyedének esedékességei. Ezen tartozásokra vonatkozólag aligha lesz lehetséges akárcsak pár napi halasztás engedélyezése is, ha már a miniszter a folyó évnegyed járandóságait ily kérelhetetlen módon behajtani rendeli. Azoknál a hátralékosoknál, akiknek nincs házuk vagy egyéb ingatlanuk, kisebb költséggel jár a behajtás, nevezetesen a foglalás és árverés kitűzése; mindössze a dobos kerül költségbe és a hát-

ralék után felszámított kamat, mint többletfizetés. Nem így áll azonban a helyzet az ingatlan-tulajdonosok ház- és egyéb ingatlanadó-hátralékainál. Egy bizonyos idő leteltével ugyanis egyszerűen bekebelezeti a kincstár a tartozást az ingatlanra és azután csak győzze a késedelmes fizető idegekkel, kérésekkel, költséggel amíg az adók telekkönyvi törlesztését kieszközölheti tudja. Bár eddig sem részesültünk valami rendkívüli, enyhe elbánásban az adóbehajtások rendjén, ezután alighanem még mostohább lesz az a kérelhetetlen szigor, amely talán még a párnát is kihuzza a polgárság feje alul. Hogy rossz az a viszonyok, pang minden, azzal keveset törődnek. Kell a pénz: — de, hogy honnan veszi a polgárság, arra semmi gondja a magas kormánynak

Megilleti-e a Weiszbrunné féle betörés tettesének nyomravezetőjét a kitűzött 5000.-lei jutalomdíj?

(Szatmár, 1928 június 5) Emelkezetes még a szatmári közönség előtt az a betöréses lopás, amelyet Weiszbrunné, rákóczi-uccai dohányárus kárára követtek el a múlt évtavaszán. Ez alkalommal Weiszbrunné összes ékszereit s mintegy 80.000 lejnyi készpénzt rabolták el a rákóczi uton levő s bezárt lakásából. Az esetet követő napon óriási falragaszok hirdették, hogy a tettes nyomravezetőjének 5000.-lei jutalomdíj lett kitűzve s nosza rajta, megindult a versengés a beigért jutalomdíj elnyeréséért. Majdnem minden harmadik ember privát detektív, valóságos Sherlock Holmessé lett, akik minden második emberben a betörőt vélték felismerni. Komoly betörőre azonban egyikük sem akadt, legalább is a Weiszbrunné féle betörés tettesét senkinek sem sikerült nyakon csipni. Szóval a nyomozás, a nagy apparátussal beindult nyomozás holtpont-ra futott s azóta se lehetett semmit sem hallani erről a fényes nappal elkövetett nagystílű betörésről. — A napokban aztán fenn járt valaki szerkesztőségünkben és megemlítette, hogy annak idején igen súlyos ada-

tokat szolgáltatott a károsult kezéhez s ennek alapján még ma is reflektál a kitűzött 5000.-lei jutalomdíjra.

Anélkül, hogy az eljáró hatóságoknak ez ügyben kifejtett nyomozó munkáját akarnók lebecsülni, ezen váratlan és meglepő mementó alapján foglalkoznunk kell ezzel az ügygel, mert ezek után kissé furcsának találjuk, hogy ilyen vakmerően véghez vitt betörés, különösen az előbb említett — állítólagos adatok számai mellett — ilyen hosszú időnk során át a teljes feledés homályával, — egész egyszerűen levétessék a közérdeklődés — esetleg teljes világosságot hozó — napirendjéről. Mert ha tényleg voltak szálak, amelyek csakugyan a betörő kinyomozásához vezethettek volna, akkor szinte önkéntelenül is felmerül a kérdés, hogy akkor miért, és hol akadt meg a további nyomozás és miért nem lett a nyomravezetőnek még a mai napig sem kifizetve a kitűzött 5000.-lei jutalomdíj? — Ezekre a kérdésekre mindenesetre szeretne választ kapni a mindenre kíváncsi közönség, de azt hisszük maga a károsult is, sőt a jutalomdíjra még mindig számot tartó nyomra vezető is. Bárki volt is a tettes, elő a gazemberrel!... A közvélemény tudni akarja, hogy is állunk ezzel az ügygel?...

ha szövet, posztó stb. szükségleteit **SCHWARCZ és LEBOVITS** posztó és szövet nagyáruházában P. Bratianu (v. Kereskedelmi Bank épülete) szerzi be, mert sehol sem kap oly **finom és garantált minőségű árut,** — **meglepően olcsó árak mellett.**

Az utolsó évtized szótárállományának többlete képezi az utolsó tíz esztendő kór-történetét

(Szatmár, 1928 június 8) Az utolsó tíz esztendő sok új szavakkal ismertetett meg bennünket. A napilapok politikai rovatában igen gyakran találkozzunk például ezzel a szóval: kisenlente. Még pár évvel ezelőtt fura bölcsődalt sejtettek volna e szó mögött, az utolsó két szótágja miatt. A defenziváról se tudták a háború előtt, hogy késsel eszik-e, vagy csak ujjal csipegetik. Hát a kontrenmin szót ki az ördög ismerte? Százat teszünk egy ellen, hogy az integritás szót csak minden tízezredik, zsufolt agyu ember, ha hallotta is valahol, az is csak kutyafuttában. Hát az optáns, optálni szavak nem-e arabusul hangzottak volna egykoron, ha valaki szótárböngésző unalmában fejtőről odafuvalázta volna valakinek? De az arbitrázs, vagy diszázsio szavak is újak és a régiek botfüle értetlenül csukódott volna be hallatukra. Persze a vizum szócsinálmány se létezett egykor, vagy ha igen, csak vénhedt, hadviselt akadémiások tudták felőle. Új idők, — új szavakat kölykeznék. Az a szerencsés nemzedék, mely a háború ármányos szörnyűségeit, mohó halálvirágait nem ismerte, nem tudhatott az offenzíva mifantéremtjéről sem, tehát a szokásból irigyetlen hiányzott ez a szó. Ha összeállítjuk a szótár-állományt az a többlet, amivel az utolsó évtized gyarapította a mai emberek szokásait, akkor minden kétséget kizáróan megkapjuk az utolsó tíz esztendő kór-történetét, vagy ha éppen úgy tetszik: kór-történetét. A helyváltoztatást például valaha ezen szavakkal fejezték ki: sétál, megy, siet, szalad, fut, rohan, lófrál, ténfereg, illeg-billeg, jár, botorkál, lődörög, kujtorog, ballag, somfordál, lézeng, lépeget. Ma — lógásnak nevezik és ez nem csupán lokális idióma, hanem elköpzelhetően általános. Ma, ugy tőrül-fordul bizonytalanul, — vagyis: lóg. Amint a mult ruzsoztalan, kedves arcáról letépte az akkor még jólesően divatos arcfátyolt az új idők szele, úgy mennek feledésbe lassan a kifejező erővel duzzadó, régi magyar szavak s helyükbe a mai élés a-

nyagát visszatükrözte az új, de tisztavirág életű aktuális szavak fakadnak.

Hiába, — furcsa egy időket élünk. —
Riporter.

Iparügyek

A „Hétfoi Friss Ujság“ már több ízben foglalkozott azokkal a rendeletekkel, amelyeket a pénzügyminisztérium a szeszszindikátus felállítására óta a szesz elárúsításának korlátozására, illetve árusításának teljes bezüntetésére vonatkozólag kibocsátott. E rendeletek körül a legnagyobb bizonytalanság uralkodott és úgy az állam, mint a közgazdasági tényezők terhére a kiadott rendeletek meglehetősen nagy kárral jártak. Most végre egy közgazdasági szempontból üdvös intézkedésről adhatunk számot, ami kisipari körökben bizonyára némi megnyugvást fog szerezni. A pénzügyminisztérium ugyanis a szindikátus vezetőségének előterjesztésére olyértelmű rendeletet bocsátott ki 1928 június 3-iki kezdettel, hogy mindazok a kisiparosok, akiknek üzemen tartásához, vagy anyagelőállításához tiszta szeszre van szükségük, szabályszerű kérvény alapján, amely a helyi pénzügyigazgatósághoz adandó be, havonta korlátolt mennyiségben, kaphatnak tiszta szeszt. Kérdést intéztünk e tárgyban egyik illetékes hivatali ténylezőhöz, aki megerősítette értekezletünket, kiegészítve azzal, hogy a kisiparosok szakcsoportonként is kérhetik a részükre szükségelt szesz mennyiség kiutalását. A kérvényt egyenként is beadhatják és a kiutaló végzés alapján felvehetik a megállapított mennyiséget. A rendelet határozottan csak kisiparosokra vonatkozik. A kérvény nyolc leles bélyeggel látandó el és a pénzügyigazgatóság iktató hivatalába adandó be. A kérvényben feltüntetendő az a maximális mennyiség, amire az illető kisipari üzemen szükség van. A pénzügyigazgatóság a beadott kérelmeket azonnal elintézi. —

A kereskedelmi minisztérium

Ha kellemesen akar szórakozni Vasuti restit,
akkor keresse fel a teljesen újjá varázsolt

ahol a legkényesebb igényeknek is megfelelő komfortban részesül. Izletes és kitűnő házi kosztja, elsőrendű fájborai jobb időkre emlékeztet. Figyelmes kiszolgálás mellett olcsó és jó abbonoma kapható.

A Steua Romaniei volt Phoenix Bécsi főügynöksége

Hol vásároljunk?

Önnek nem kerül fáradságába s a hirdetővel és velünk szemben is kedves figyelmet tanúsít, ha vásárlásnál a „Hétfői Friss Ujság“-ra hivatkozik!...

Carei város villamosműve

ELVÁLLAL: mindennemű villamosberendezések elkészítését, meglevők kibővítését, kijavítását a legjutányosabb árban. Villanymotorok áttekeresése, kijavítása. rvi átalánydíjért világítási és motorikus berendezések karban tartását.

ELAD: mindenféle villamos szerelési cikkeket, motorokat, csillárokat és izzólámpákat.

FIGYELEM!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy nagy raktárral rendelkező **ócska ruha kereskedést nyitottam** meg a Bérpalotában a volt Szankóczi üzlet helyén. A legkülömbözőbb izléseket kielégítő használt ruhák kaphatók a legolcsóbb árban. Ugyanitt veszek mindenféle ócska ruhát, antiktárgyat, kívánatra előleget is adok. Levelezőlap hívásra házhoz megyek.

KLEIN JÓZSEF

ruha és régiség kereskedő Strada Petru Rares (Petőfi ucca) Bérpalota.

FIGYELEM!

Ha házat csinosan, szakszerűen, újolag befedni, vagy régi házat átfedni akarja, ne használjon mást, mint

P A L A

FEDÉST. Tűzmentes, igen könnyű, szép, színes és csinos fedés. — Kérjen díjmentes költségvetést SCHWARCZ TESTVÉREK cégtől Satu-Mare, Str. Decebal (Kölcsi u.) 37. Kik úgy helyben mint vidéken pala-fedést vállalnak.

Akar Ön elegánsan öltözködni?

Akkor keresse fel

SZEIBERT ÁDÁM

urliszabóságát

Str. Petru Rares (v. Petőfi u.) 1. Ahol a legfinomabb eredeti angol-gyapjú szövetekből a legelegánsabb ruhák készülnek.

Tálas mőcipész

Str. Gh. Lazar (v. Iskola u.) 7. A legjobb anyagokból készített

cipő különlegességeket

állandóan raktáron tart és értők szavatosságot vállal. Beteg lábakra felelősség mellett orthopéd cipőket készít.

Körössy

és

Majthényi

lakatosok és

Autogénheggesztők

Szatmár, Kölcsey u. 8 szám.

Mindenféle mezőgazdasági gépek törött alkatrészeit szakszerűen és felelősséggel olcsón heggesztik

Menyasszonyi, — nyoszolyólányi **csokrok, koszorúk** és különféle élő-és mű **virágok** a legolcsóbban

Berey Károlyné

virágüzletében szerezhetők be. Satmár, Kazinczy ucca 11

Tevjovits József

vízumoztatási irodája **Dácia udvar**

Gyorsan, pontosan és olcsón teljesíti megbízatásait

„Fonciera“

Általános Biztosító Társaság

Hatalmas üzleti kiterjedésénél fogva a közönség nagy érdekeit szolgálja. Élet, tűz, baleset, betörés, jégkár, biztosítások díj és feltételeiben rendkívül előnyöket nyújt.

Dragus István

Carei — Nagykároly Str. Stefan cel Mare (Gencs u.) 3.

Vállal: mindennemű épület bádigos-munkát, templomtornyok fedését, javítását és festését a leggyorsabbtól a legdiszesebb kivitelig, valamint mindenféle vízvezetési munkákat, fürdőszoba berendezéseket, motorikus vagy kézi hajtásra beállított szivattyúk felszerelését. Kívánatra költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Pontos, gyors és szolid kiszolgálás.

IFJ. WEISZ IGNÁTZ

posztó, kész férfi-és gyermek ruha áruháza

Satu-Mare

Piața Brătianu 24. (Cizmădia szín alatt.)

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

720-as benzin

A Str. Horia (volt Károlyi köz) 5. szám alatti telephelyen előt felállított legmodernebb **automatikus benzintöltő állomás**on mindenkor legolcsóbban kapható.

EJJEI szolgálat Vas és Vasárna behozatall r. t. Lincoln FORD Fordson osztálya

Cipészek figyelmébe

Mindennemű cipőfelszereseket, tűzéseket szakszerű kivitelben, igen jutányosan vállalkoz. Elegendő, tartós cipőkmérték után

Décsy Gyula-nál Harcos u. 3 sz.

A legszebb és legtartósabb cipők

PALÁDI

cipőáruházában Str. Mihai Viteazul (v. Rákóczy u.) 21. szám alatt, a Léva palotában a Vámos festéküzlet volt helyiségében kapható.

Zsák, zsineg, ponyva

nagy választékban és legolcsóbb árakban

Glücklich

Bernát és fia cégnél, P. Brătianu 27. (Plébánia épület.) Telefon: 521.

C A F É

„Kis Pipa“ Étterem

Legjobb, legolcsóbb szórakozóhely. Elsőrendű zene Reggel 3 óráig nyitva. Kifűző babléves

Ha Szatmáron van dolga

okvetlenül keresse fel az állomással szemben levő, jó hírnévnek örvendő

„P A R K“

szállodát és éttermet. Olcsó és nyugalmat nyújtó szobái garantált férégmentesek. Szigorúan orth. כשר kóser házi konyha. Elsőrendű borok.

Pontos és figyelmes kiszolgálás.

A szatmár-hegyi autóbusszjáratok nyári menetrendje

Érvényes: 1928 június 3.-tól

Indul Satumare-ról:

Reggel: 7 és 9 órakor.

Délután: 13.30 — 16 — 19 és 22 órakor.

Indul Viile Satumare-ről

Reggel: 6 — 7 — 9 és 11 órakor.

Délután: 14.30., — 17.15. és 20.30. órakor.

Szombati napokon

Indul

Satumare-ről:

Reggel: 8 órakor.

Délután: 13.30., — 16. és 19 ó

Indul

Viile Satumare-ről

Reggel: 7 és 9 órakor.

Délután: 14.30., és 17.15 ó.

Puskás Arpád

uri-szabósága

S Z A T M Á R, Str. Stefan cel Mare (v. Kazinczy u.) 10.

Rosenfeld Miksa

textilnagyáruháza

Str. Lucaci (Hám János u.)

Alapított: 1877.

Szatmár

legrégibb

és

legnagyobb

Vászon,

szövet és

szőnyeg

RAKTÁRA.

Legjobb árak!

Legolcsóbb árak!

Nyomatott a Hirsch féle nyomdai műintézet gyorssajtóján Satu-Mare